

MAATSCHAPPELIJKE MEERWAARDE VAN SIMBA FAMILIEZORG

Een initiatief van SOS Kinderdorpen

Uit de maatschappelijke business case van Simba Familiezorg blijkt dat intensieve, familiegerichte ondersteuning van gezinnen die uiteen dreigen te vallen een meerwaarde heeft voor de betreffende kinderen en ouders, het sociale netwerk van het gezin, de financiers (vaak een gemeente of zorgverzekeraar) en de samenleving. Iedere euro die in deze ondersteuning wordt geïnvesteerd levert € 1,22 op.

In opdracht van SOS Kinderdorpen heeft onderzoeksbureau Sinzer in 2018-2019 onderzoek gedaan naar de meerwaarde van Simba Familiezorg*. Aan de hand van uitgebreid literatuuronderzoek en interviews met experts in de jeugdzorg brachten de consultants van Sinzer de verwachte kosten en baten in kaart, zowel kwantitatief (financieel) als kwalitatief (maatschappelijk). Dit document bevat de belangrijkste bevindingen uit het rapport, te beginnen met een korte toelichting op de Simba-methodiek.

UITGANGSPUNTEN SIMBA FAMILIEZORG

Broertjes en zusjes bij elkaar

Kern van de familiegerichte zorg is dat broertjes en zusjes die (tijdelijk) niet thuis kunnen wonen samen op één plek verblijven, zodat zij steun hebben aan elkaar. Dit helpt voorkomen dat gezinnen definitief uit elkaar vallen.

Kleinschalige, gezinsgerichte opvang

Simba Familiezorg werkt nauw samen met jeugdzorgaanbieders om opvang te vinden in een gezinshuis of pleeggezin. In deze kleinschalige opvang ervaren kinderen een zo normaal mogelijk gezinsleven waarin ze dagelijkse zorg en ondersteuning krijgen van twee (professionele) opvangouders. Ook in de periode die de kinderen buiten het gezin doorbrengen houden zij zo vaak als mogelijk contact met hun ouders.

Familieversterking

Nadat zowel de kinderen als de ouders tot rust zijn gekomen, start het gezin met een intensief, systeemgericht traject. De ouders krijgen 1,5 dag per week ondersteuning van een familiebegeleider voor een periode van 1,5 tot 2 jaar om de thuis-situatie structureel te veranderen.

Inzetten van het netwerk

Voor versterking van het gezin en om een vangnet te realiseren voor de lange termijn zoekt Simba Familiezorg samen met de ouders en kinderen mensen op wie zij kunnen terugvallen. Dat kunnen familieleden of vrienden zijn, maar ook burens, een leerkracht van school of een sporttrainer. Simba Familiezorg werkt samen met de Eigen Kracht Centrale om dit netwerk in kaart te brengen en samen met het gezin een familieplan op te stellen.

Terugkeer naar huis

Het doel van de zorg is dat de kinderen terugkeren naar huis, als zij daar veilig kunnen opgroeien. Nazorg voor een periode van enkele maanden maakt ook deel uit van het traject. Op die manier krijgen het netwerk van het gezin en het wijkteam tijd om hun ondersteunende rol in te vullen.

* De naam Simba Familiehuizen is tussentijds aangepast naar Simba Familiezorg omdat de focus van de zorg ligt op familiegerichte ondersteuning. De organisatie vangt niet zelf kinderen op, maar werkt hiervoor samen met jeugdzorgaanbieders.

RENDEMENT VOOR DE SAMENLEVING

Door het tijdig ondersteunen van een gezin dat is vastgelopen kan de periode die de kinderen niet bij hun ouders wonen zo kort mogelijk zijn. Voor de (tijdelijke) opvang wordt een gezinshuis of pleeggezin gezocht waar kinderen uit één gezin samen verblijven. In zo'n kleinschalige, veilige omgeving kunnen zij zich ontplooiën en dat komt hun schoolprestaties ten goede. Hierdoor is de kans groter dat zij een vervolgopleiding gaan doen, betaald werk vinden en een stabiel sociaal netwerk opbouwen.

Toekomstperspectief gezin

Uit het onderzoek van Sinzer blijkt dat de methodiek van Simba Familiezorg gezinnen structureel versterkt. Dat is allereerst van belang voor de betrokken kinderen. Zij krijgen in het opvanggezin ondersteuning bij het verwerken van hun (traumatische) ervaringen en mogelijkheden voor ontwikkeling. Ook de band met hun ouders en broer(s) of zus(sen) blijft intact. Deze familiegerichte inzet geeft kinderen meer vertrouwen in zichzelf en in anderen. Intensieve, langdurige ondersteuning helpt ouders hun pedagogische vaardigheden te verbeteren. Dit vergroot de kans aanzienlijk dat de kinderen uiteindelijk terug kunnen naar huis. In aanloop naar de terugkeer en vlak daarna kan Simba Familiezorg een gezin intensief ondersteunen om eraan bij te dragen dat de hereniging blijvend is.

Voor zowel de kinderen als de ouders zijn meer positieve effecten te verwachten. Een daarvan is een adequatere aanpak van gedragsproblemen. De combinatie van passende, intensieve ondersteuning, inzet van (professionele) opvangouders en betrokkenheid van het sociale netwerk rond een gezin maken het mogelijk probleemgedrag bij kinderen te verminderen. Dit verlicht de opvoedtaken voor de ouders en verbetert de relaties binnen het gezin.

Foto: Julia Captein en Merel Heegenbart

POSITIEVE EFFECTEN:

- Een sterker gevoel van veiligheid en geborgenheid bij kinderen
- De band tussen broers en zussen, en tussen kinderen en ouders blijft intact
- Kinderen krijgen meer zelfvertrouwen en meer vertrouwen in anderen
- Herstel, stabiliteit en continuïteit voor gezinnen
- Verbeterde opvoedingsvaardigheden bij ouders
- Effectievere aanpak van gedragsproblemen bij kinderen
- Minder doorplaatsingen na een uithuisplaatsing en daardoor minder traumatische ervaringen bij kinderen
- Versterking van de sociale cohesie binnen de wijk en gemeente

Veilig thuis opgroeien

Succesvolle hereniging van een gezin biedt ook in breder maatschappelijk perspectief voordelen. Zo is het voor gemeenten en zorgverzekeraars gunstig als zij geen langdurige zorg hoeven in te zetten voor gezinnen. Familiegerichte ondersteuning helpt ook voorkomen dat bestaande problemen binnen families zich generatie op generatie blijven herhalen. Simba Familiezorg zet zich met deze methodiek in voor een samenleving waarin alle kinderen veilig en gezond kunnen opgroeien binnen hun eigen familie.

FINANCIËLE LASTEN EN BATEN VAN FAMILIEGERICHTE ZORG

In het onderzoek van Sinzer is zo conservatief mogelijk berekend welke financiële baten de inzet van familiegerichte zorg oplevert. De werkelijke resultaten kunnen dan ook (veel) gunstiger uitvallen. Het bieden van familiegerichte zorg brengt ook kosten met zich mee. Deze investeringen zijn uitgewerkt in de onderstaande tabel.

KOSTEN VAN SIMBA FAMILIEZORG GEDURENDE DE PILOT

Kostensoort			Totaal voor de duur van de pilot (4 jaar)
Gemeente	Kostprijs per jaar	Totaal aantal jaar*	
Reguliere vergoeding per kind in een gezinshuis	€ 35.405	46	€ 1.628.630
Reguliere kosten jeugdhulpaanbieder	€ 15.385	46	€ 707.710
Loonkosten voogd/wijkteammedewerker voor aanwezigheid bij casusoverleg			PM
Kosten aanvullende professionele ondersteuning ouders/gezin			PM
Inzet wijkteam (waakvlam)			PM
Totale kosten voor de gemeente			€ 2.336.340
Zorgverzekeraar			
Kosten aanvullende professionele ondersteuning ouders/gezin			PM
SOS Kinderdorpen	Kostprijs per jaar	Totaal aantal jaar	
Compensatie in geval van onderbezetting			€ 52.000
Jaarlijkse bijscholing gezinshuisouders			€ 50.000
Familiebegeleiding			€ 626.842
SOS Kinderdorpen	Kostprijs per gezin	Aantal gezinnen	
Eigen Kracht Conferentie			€ 35.000
Opstartkosten (waaronder: onderzoek, mBC, project- en kwaliteitsmedewerkers en communicatiekosten)			PM
Totale kosten voor SOS Kinderdorpen			€ 763.842
Totale kosten voor de eerste 2 jaar van Simba Familiezorg			€ 3.100.182

* Deze investeringskosten zijn berekend op basis van een totaal cumulatief verblijf van 46 jaar voor de deelnemende kinderen. Voor een volledige berekening verwijzen we u naar het rapport 'Maatschappelijke Business Case Simba Familiehuisen', Sinzer 2019.

EEN POSITIEF RENDEMENT

Door de effecten van familiegerichte zorg uit te drukken in financiële waarden is zichtbaar welke besparingen mogelijk zijn voor diverse belanghebbenden. Afgezet tegen de benodigde investeringen blijkt dat de inzet van Simba Familiezorg zowel maatschappelijk als financieel meerwaarde oplevert. Iedere investering van 1 euro levert potentieel € 1,22 op. Dit rendement wordt vooral bereikt door te besparen op investeringen voor de lange termijn in het gezin en het kind.

Besparingen voor gemeenten

De grootste baten zijn te verwachten bij gemeenten (97%). Deze vertalen zich in een besparing op de kosten voor langdurige zorg. Familiegerichte ondersteuning draagt eraan bij dat gezinnen minder vaak en minder intensief hulp nodig hebben van het sociaal wijkteam. Bij een afname van problemen hoeven gemeenten minder te investeren in schuldhulpverlening, uitkeringen en het voorkomen van ondertoezichtstelling. Deze ontwikkeling heeft naar verwachting ook een gunstig effect op de leefbaarheid in wijken. In een omgeving waarin gezinnen zelfstandig kunnen functioneren en mensen actief naar elkaar omkijken, krijgen vandalisme en criminaliteit minder voet aan de grond.

De grootste kostenbesparing wordt bereikt met het voorkomen van doorplaatsingen van kinderen die (tijdelijk) niet bij hun ouders kunnen wonen. Als broers en zussen samen in een kleinschalige, gezinsgerichte opvang verblijven en contact houden met hun ouders, is de kans groter dat familie-relaties intact blijven en de kinderen uiteindelijk terug kunnen naar huis. Bij opvang in een residentiële instelling lukt dat laatste veelal niet en blijft de gemeente langdurig financieel verantwoordelijk voor de opvang.

Besparingen voor gezinnen

Voor ouders die te maken hebben met schulden kan familiegerichte ondersteuning van een familiebegeleider en gedragswetenschapper, in combinatie met ondersteuning vanuit het sociale netwerk, bijdragen aan het op orde brengen en houden van hun financiële huishouding. Geld dat zij nu moeten uitgeven aan rente en aflossingen komt dan vrij voor andere doelen.

Voor kinderen uiten de financiële voordelen zich op de korte termijn in meer stabiliteit in het gezin, waardoor mogelijk meer ruimte ontstaat om in hun behoeften te voorzien. De belangrijkste voordelen worden zichtbaar op de lange termijn: als kinderen veilig kunnen opgroeien in een liefdevolle thuissituatie hebben zij een betere uitgangspositie in het (vervolg)onderwijs en daarmee groeien hun kansen op zelfstandige deelname aan de samenleving.

Besparingen voor verzekeraars, werkgevers en rijksoverheid

In het onderzoek zijn bij het berekenen van financiële baten zogenoemde pro memorieposten niet meegenomen. Even goed is voor verzekeraars, werkgevers en de rijksoverheid een positief rendement te verwachten:

- De kosten voor zorgverzekeraars nemen af naarmate minder ouders en kinderen een beroep hoeven te doen op de gezondheidszorg. Verzekerden die erin slagen moeilijkheden te overwinnen hebben mogelijk minder last van fysieke gezondheidsklachten als gevolg van bijvoorbeeld langdurige stress of verslaving. Kinderen die zich dankzij tijdige ondersteuning op een evenwichtige manier kunnen ontwikkelen zullen naar verwachting na hun 18e jaar minder vaak een beroep hoeven op de geestelijke gezondheidszorg (die voor mensen van 18 jaar en ouder wordt betaald door zorgverzekeraars).
- Voor werkgevers is het gunstig als de betreffende ouders minder vaak uitvallen door psychische en/of lichamelijke gezondheidsklachten. Dat levert een besparing op in verzuimkosten.
- De rijksoverheid is erbij gebaat dat kinderen met zo min mogelijk dubblures het onderwijs doorlopen. Besparingen op het bestrijden van spijbelen, zitten blijven en vroegtijdige uitval bieden ruimte voor investeringen in andere onderwijsdoelen.

OVERZICHT VAN VERWACHTE TOTALE WAARDE AAN EFFECTEN PER STAKEHOLDER

Gewaardeerde effecten per stakeholder	Totaal (€)
Baten kind	€ 17.334
Baten gemeente	€ 3.687.456
Baten zorgverzekeraar	PM
Baten werkgever	€ 54.419
Baten ouders	€ 1.061
Baten nationale overheid	€ 33.090
Totale baten dankzij Simba Familiezorg	€ 3.793.360

CONCLUSIE

Zowel kwalitatief als kwantitatief gezien heeft Simba Familiezorg een duidelijke meerwaarde voor de Nederlandse samenleving. De kwalitatieve effecten op kinderen en ouders, zoals hereniging van het gezin en een sterker sociaal netwerk, hebben ook een positief effect op hun directe omgeving en op de maatschappij als geheel.

Door de effecten uit te drukken in financiële waarden is duidelijk waar kosten te besparen zijn voor de gemeente, zorgverzekeraars, werkgevers en de rijksoverheid. Afgezet tegen de benodigde investe-

ringskosten blijkt dat Simba Familiezorg de investering meer dan waard is: iedere investering van 1 euro levert potentieel € 1,22 op.

Het diagram op de volgende pagina laat zien dat bij een interventie de meeste baten bij de gemeente terechtkomen (97%). Andere begunstigden zijn de betrokken gezinnen, (zorg)verzekeraars, werkgevers en de rijksoverheid. De genoemde kosten van 24,6% worden in de projectfase gefinancierd door SOS Kinderdorpen.

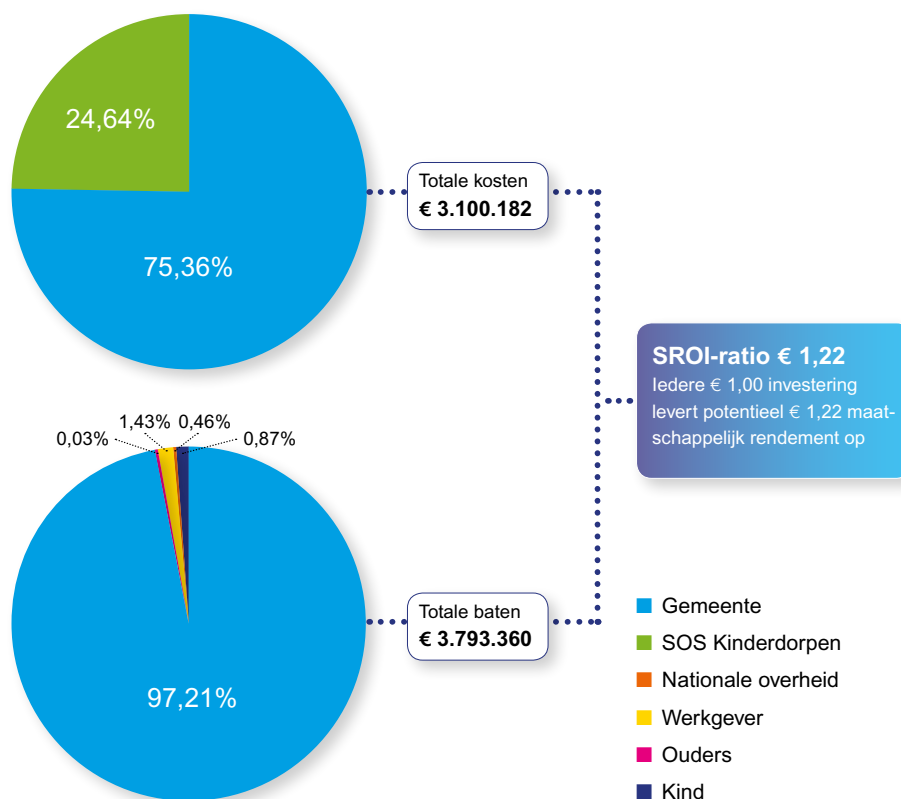
PROGRAMMA 'ZORG VOOR DE JEUGD'

Simba Familiezorg levert een actieve bijdrage aan het programma 'Zorg voor de Jeugd' van de rijksoverheid. Onze ondersteuning raakt aan twee specifieke doelen uit dit programma:

- 1 Elk kind heeft recht op een liefdevolle en stabiele omgeving om in op te groeien. De jeugdzorg wil kinderen zo veel mogelijk in de eigen thuissituatie laten opgroeien. Als dat niet lukt, spelen pleegzorg en andere vormen van gezinsgerichte jeugdhulp een belangrijke rol in het realiseren van het doel 'zo thuis mogelijk opgroeien'.
- 2 Elk kind heeft stabiliteit nodig. Daarom is het van groot belang het aantal doorplaatsingen te beperken, omdat deze ernstige gevolgen kunnen hebben voor een kind, zoals een toename van gedragsproblematiek, trauma door het afbreken van een veilige gehechtheidsrelatie en een stagnering in de ontwikkeling

MAATSCHAPPELIJK RENDEMENT VAN SIMBA FAMILIEZORG: KOSTEN VERSUS BATEN

Wanneer de totale kosten van Simba Familiezorg, € 3.100.182, tegenover de totale baten, € 3.793.360, worden gezet, zien we een positief rendement. Voor elke euro die wordt geïnvesteerd, komt er in potentie € 1,22 terug.

MEER WETEN?

Het volledige rapport is op te vragen via simbafamiliezorg@soskinderdorpen.nl. simbafamiliezorg.nl

SOS KINDERDORPEN

Simba Familiezorg is een initiatief van SOS Kinderdorpen Nederland in samenwerking met Gezinshuis.com, de Eigen Kracht Centrale en jeugdzorgorganisaties. Het project is financieel mogelijk gemaakt dankzij steun van de Nationale Postcode Loterij.

SOS Kinderdorpen is de grootste organisatie op het gebied van familiegerichte zorg voor kinderen die de ouderlijke zorg zijn verloren of dreigen te verliezen. De organisatie werkt vanuit de visie dat ieder kind een liefdevolle, veilige familie nodig heeft. Dat doen wij door families te versterken in de zorg en opvoeding, en door broertjes en zusjes zo veel mogelijk samen op te vangen. SOS Kinderdorpen is actief in 135 landen en gebieden, waarvan 30 binnen Europa.